

IZABELA KRASIEJKO*

WSPARCIE RODZIN Z DZIEĆMI W OKRESIE PANDEMII – ZADANIA I ORGANIZACJA PRACY ASYSTENTÓW RODZINY

ABSTRAKT

W marcu 2020 roku zostały wprowadzone w Polsce regulacje, które mają ograniczyć rozprzestrzenianie się nowego koronawirusa SARS-CoV-2. Obustronnie dotyczą codziennego życia ludzi, zachowania dystansu społecznego, przemieszczania się poza domem oraz funkcjonowania instytucji. W wielu urzędach i zakładach wprowadzono zdalną pracę. Handel przenosi się do sklepów internetowych. Jak w obliczu tych zmian ma wyglądać realizacja zawodu asystenta rodziny, który niesie znamiona służby społecznej i którego terenem pracy było zazwyczaj miejsce zamieszkania rodziny? Odpowiedź na to pytanie jest zaprezentowana w niniejszym opracowaniu. Zostały tu przedstawione rekomendacje dotyczące zakresu i organizacji działań asystentów rodziny w okresie pandemii.

SŁOWA KLUCZOWE: praca z rodziną, metodyka i organizacja pracy asystenta rodziny, przeciwdziałanie zakażeniu się rodzin koronawirusem SARS-CoV-2

WSTĘP

Asystem rodziny jest zawodem powołanym do pracy z rodziną z dziećmi. Głównym zadaniem asystenta jest wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz kształtowanie umiejętności członków rodziny w zakresie znajdowania rozwiązań trudności życiowych. W modelowym ujęciu do działań asystenta rodziny należy przede wszystkim pedagogizacja oraz informacyjne, instru-

* Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie, Katedra Badań nad Edukacją; ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2158-903X>

mentalne, rzeczowe, emocjonalne wsparcie, natomiast działania zaradcze tylko w ograniczonym zakresie i w wyjątkowych wypadkach, kiedy zdrowie i życie dzieci i innych członków rodziny jest zagrożone. Jego unikalna metodyka pracy powinna bowiem zawierać niedyrektywne metody motywowania do zmiany (Krasiejko, 2013; Krasiejko, 2014, s. 19–32; Krasiejko, 2016). Jednocześnie asystent rodziny jest koordynatorem działań wielu innych służb społecznych, działających z daną rodziną i na jej rzecz. Jest często moderatorem zespołów multiprofesjonalnych.

W marcu 2020 roku przed asystentami rodziny stanęło nowe wyzwanie polegające na przeciwdziałaniu zakażeniu się rodzin nowym koronawirusem SARS-CoV-2 i wsparcie ich w przypadku zachorowania na wywołaną przez niego chorobę o nazwie COVID-19. W artykule zostanie zaprezentowany zakres i organizacja działań asystentów rodziny w okresie pandemii. Zostaną wykorzystane zalecenia Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej przekazane do ośrodków pomocy społecznej przez kolejno urzędy wojewódzkie i prezydentów, burmistrzów, wójtów, starostów oraz rekomendacje Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Asystentów Rodziny, których szersze opracowanie znajduje się w poradniku (Krasiejko, 2020).

ROZPOCZYNIANIE PRACY OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ Z RODZINAMI Z DZIEĆMI POTRZEBUJĄCYMI WSPARCIA INSTYTUCJONALNEGO W ZWIĄZKU Z PRZEBYWANIEM W IZOLACJI LUB NA KWARANTANNIE Z POWODU ZAKAŻENIA KORONAWIRUSEM

Ośrodki pomocy społecznej i inne podmioty prowadzące wsparcie rodziny w sytuacji rozpowszechniania się zakażenia nowym koronawirusem SARS-CoV-2 mają zalecenie ministerialne przyjmować do asystentury nowe rodziny z dziećmi, jeśli zostanie w jakikolwiek formie zgłoszona informacja o potrzebie pomocy, w szczególności dotyczy to rodzin objętych izolacją lub kwarantanną. Izolacją objęte są osoby, które mają potwierdzone testem zakażenie koronawirusem lub zachorowały na COVID-19 (mają objawy tej choroby). Izolacja trwa aż do uzyskania negatywnego wyniku testu oraz kolejne dwa tygodnie, w czasie których osoba chora może jeszcze zarażać. Wszyscy domownicy podlegają kwarantannie przez cały okres izolacji osoby zakażonej oraz 14 dni od dnia uznania jej za zdrową. Dwutygodniową

kwarantanną mogą być objęte również osoby, które przekraczają granicę w związku wykonywaną pracą zawodową, np. kierowcy. Jednakże tu przepisy zmieniają się i trzeba śledzić aktualne informacje.

Warto, tak jak jest już w wielu gminach, postarać się, by codziennie ośrodek pomocy społecznej otrzymywał z sanepidu listę osób objętych izolacją i kwarantanną. Do tej listy powinni mieć wgląd asystenci rodziny. Jednakże ze względu na trudności w dostępie do wykonania testu, każdą osobę należy traktować jako potencjalnie chorą lub będącą nośnikiem wirusa.

Decyzja o przydzieleniu asystenta rodziny, tak jak do tej pory, następuje poprzez wyrażenie zgody przez kierownika jednostki prowadzącej pracę z rodziną na wniosek pracownika socjalnego. Wcześniej pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy. W czasie pandemii może wykonać go przez telefon (*Instrukcje dotyczące postępowania w stanie epidemii...*). Asystent rodziny ma współpracować na tym etapie bardzo ściśle z pracownikiem socjalnym, ustalając zakres niezbędnych działań i sposób ich realizacji. W przypadku, gdy rodzina została skierowana do asystentury przez sąd, zaleca się jeszcze kontakt z kuratorem sądowym. Kontakt asystenta z rodziną powinien odbyć się poprzez rozmowę telefoniczną, z której należy sporządzić notatkę. W czasie tej rozmowy asystent rodziny rozoznaje w pierwszej kolejności sytuację rodziny (*Instrukcja dla asystentów rodziny...*). Do tego celu można wykorzystać scenariusze wywiadów z rodziną (Krasiejko, 2016, s. 107–111). Nie trzeba robić obserwacji. Można przeprowadzić też dodatkowo wywiad telefoniczny z innymi osobami pracującymi z daną rodziną. Następnie asystent rodziny powinien uzyskać informację, czy któryś z członków rodziny, a jeśli tak, to kto jest, chory na COVID-19, jakie ma objawy, czy wymaga leczenia szpitalnego, czy też może rodzina jest objęta kwarantanną, jak długo ona trwa. Należy rozpoznać, jakie są najpilniejsze potrzeby rodziny. W zależności od sytuacji rodziny asystent rodziny w konsultacji z pracownikiem socjalnym i z przełożonymi ustala możliwe kanały kontaktu z rodziną (tamże). Należy wziąć pod uwagę również możliwości ośrodka pomocy społecznej lub innego podmiotu prowadzącego asystenturę rodziny w tym zakresie, tj. liczbę pracowników będących na zwolnieniach w stosunku do czynnych zawodowo czy gotowych do podjęcia pracy w terenie, możliwość zastępstw za zgodą rodziny, dostęp do środków ochrony osobistej itd.

DZIAŁANIA REALIZOWANE PRZEZ ASYSTENTÓW RODZINY W ZWIĄZKU Z ROZPRZESTRZENIANIEM SIĘ ZAKAŻENIA KORONAWIRUSEM SARS-CoV-2

Asystenci rodziny od połowy marca 2020 r. prowadzą zazwyczaj pedagogizację rodziców i wsparcie informacyjne, instrumentalne i emocjonalne w sposób zdalny, za pomocą telefonu i bezpłatnych komunikatorów internetowych, do których rodziny również mają dostęp w telefonach komórkowych lub komputerach (np. Messenger, Skype, WhatsApp). Do działań asystenta rodziny w czasie pandemii realizowanych w zdalny sposób można zaliczyć:

- 1) Pedagogizację rodziców, dotyczącą prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi:
 - a) informowanie, jak dbać o higienę i zdrowie, zapobiegać zakażeniu koronawirusem (zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego i Ministerstwa Zdrowia),
 - b) omawianie korzyści z przebywania w domu, informowanie o ograniczeniach w przemieszczaniu się w danym czasie poza domem, o obowiązywaniu zakrywania nosa i ust w miejscach publicznych i innych obostrzeniach w związku z pandemią oraz zmian w tym zakresie,
 - c) przekazywanie informacji, co robić, gdy któryś z członków rodziny, w tym dziecko będzie miał objawy choroby COVID-19,
 - d) poradnictwo, jak zajmować się chorym członkiem rodziny,
 - e) omówienie organizacji dnia codziennego, w tym podziału obowiązków między członków rodziny,
 - f) tworzenie z rodzicami planu dnia,
 - g) omawianie pomysłów na spędzanie czasu z dziećmi, zabaw dla dzieci z wykorzystaniem przedmiotów i zabawek, które są w domu,
 - h) omówienie sposobów na wsparcie dzieci,
 - i) omówienie – jak pomagać dzieciom w odrabianiu lekcji w postaci e-learningu, wsparcie w kontaktach ze szkołą, organizowanie akcji „Komputer dla ucznia”, pomoc w pozyskaniu komputera z programu Ministerstwa Cyfryzacji,
 - j) zachęcanie do okazywania miłości dzieciom, do przytulania, chwalenia dzieci, nagradzania,
 - k) w razie niepokojących objawów w zachowaniu dziecka motywowanie rodziców do kontaktu z pediatrą, psychologiem lub psychiatrą

- trą dziecięcym w postaci teleporady, pomoc w uzyskaniu numerów telefonu,
- l) przekazywanie informacji dotyczących zasad prawidłowego odżywiania dzieci i dorosłych, by wzmocnić odporność,
 - m) informowanie o zasadach bezpieczeństwa w domu, na ulicy, przestrzegania zasad bezpiecznej zabawy, prowadzenie rozmów ukazujących zagrożenia i konsekwencje prawne wynikające z pozostawienia dzieci bez opieki, upijania się rodziców w czasie sprawowania opieki nad dziećmi,
 - n) wzmacnianie i wspieranie konsekwencji i stanowczości rodziców wobec dzieci,
 - o) konfrontacja – pokazywanie następstw zaniedbywania dzieci w czasie epidemii przez rodziców w postaci utraty zdrowia lub życia.
- 2) Wsparcie emocjonalne i działania zaradcze:
- a) wysłuchanie,
 - b) pozwolenie na wyrażenie emocji,
 - c) prowadzenie rozmów wyjaśniających,
 - d) wspieranie członków rodziny w wyrażeniu wzajemnych oczekiwań,
 - e) wspieranie członków rodziny w poszukiwaniu rozwiązań na zasadach kompromisu,
 - f) informowanie o konsekwencjach prawnych wobec osoby stosującej przemoc,
 - g) motywowanie do kontynuacji leczenia, terapii, rewalidacji przez dzieci i dorosłych członków rodziny w postaci zdalnej,
 - h) kontakt z policją w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i innych członków rodziny.
- 3) Poradnictwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego i realizacji spraw na rzecz domu i rodziny:
- a) zachęcanie rodziców do systematycznego wykonywania prac w domu (sprzątanie, zmywanie, dezynfekowanie, gotowanie, pranie, wietrzenie, prasowanie); pomoc w tworzeniu harmonogramu wykonywania obowiązków domowych z podziałem na członków rodziny oraz wspieranie w jego realizacji,
 - b) pomoc w sporządzaniu różnych pism urzędowych i realizacji spraw za pomocą komunikacji telefonicznej i internetowej,

- c) tłumaczenie pism urzędowych,
- d) zwracanie uwagi na systematyczne płacenie rachunków.
- 4) Działania metodyczne służące podwyższeniu umiejętności intrapsy-
chicznych i intepresonalnych rodziców:
 - a) omawianie sposobów na samoregulację stanu emocjonalnego ro-
dziców,
 - b) pomoc w odreagowaniu emocji,
 - c) poradnictwo dotyczące panowania nad impulsami i zastępowania
agresji.
- 5) Wskazywanie możliwości, rozszerzanie kontaktów z innymi, rzecz-
nictwo:
 - a) motywowanie do udziału w samopomocowych grupach społecz-
nościowych w Internecie,
 - b) motywowanie do skorzystania w razie potrzeby z interwencji kry-
zysowej, podawanie numerów telefonów,
 - c) wskazywanie możliwości różnorodnych form pomocy, wskazywanie
numerów telefonów, linków do stron internetowych,
 - d) udzielanie informacji oraz poszerzanie świadomości w zakresie
przysługujących klientom praw,
 - e) reprezentowanie klientów w instytucjach,
 - f) monitorowanie działań prowadzonych przez rodziców na rzecz
dzieci i całej rodziny.
- 6) Działania pośrednie polegające na:
 - a) łączności z innymi pracownikami służb społecznych, czyli do-
rażnych kontaktach służących wymianie informacji w sprawach
dotyczących rodziny lub w sytuacjach zagrażających bezpieczeń-
stwu dzieci wymagających czynności zaradczych lub interwen-
cyjnych,
 - b) konsultacji z bardziej doświadczonym pracownikiem lub specjali-
stą w danej dziedzinie, np. prawnikiem, psychologiem,
 - c) prowadzenie dokumentacji¹⁾.

Kryzys związany z pandemią głębiej mogą przeżywać osoby z objawami
psychotycznymi, z zaburzeniami nastroju, w tym z depresją, z zaburzenia-
mi lękowymi, z zaburzeniami obsesyjno-kompulsywnymi, po sytuacji trau-

¹⁾ Opracowanie własne. Przykładowe sposoby realizacji tych działań są zaproponowa-
ne w Krasiejko, 2020.

matycznej. U osób tych objawy mogą nasilić się zarówno w wymiarze fizjologicznym, jak i psychologicznym. Taka osoba może mieć instytucjonalny kontakt przez e-porady, telefon zaufania. Poradnie zdrowia psychicznego i ośrodki interwencji kryzysowej uruchamiają takie formy. Wideoporady obecnie prowadzą również bezpłatnie poradnie prywatne. Dane można znaleźć na stronach internetowych. Jeśli dziecko ma poważne problemy psychosmatyczne, widać regres w rozwoju, warto skontaktować się z psychologiem dziecięcym.

W przypadku pracy z rodzinami będącymi już w asystenturze przed pandemią każda zmiana, np. w osobie asystenta rodziny lub treści planu pracy (cele, działania), potrzebie jego kontynuacji na dalszy okres itd., powinna być uzgadniana z rodzicem. Należy to odnotować w karcie pracy asystenta rodziny lub notatce służbowej.

Przymuszanie rodzin do czegokolwiek w ogóle, a w szczególności w tym trudnym okresie nie służy rodzinie (dzieciom), pracownikom i OPS, gdyż powoduje to unikanie przez rodziny zawodów pomocowych, generuje napięcia i w efekcie może prowadzić do utajonej przemocy domowej. Należy dzwonić, pytać o potrzeby, proponować formy pomocy, zachęcać do skorzystania, uzgadniać.

Biorąc od uwagę organizację pracy przy większej liczbie asystentów rodziny w ośrodku, dobrze jest podzielić zespół na dwie lub trzy stałe osobowo zmiany, które pracują jeden tydzień w ośrodku, a drugi z domu. Łatwiej wtedy zapobiec zakażeniu większej liczby osób. W razie zaś kryzysowej sytuacji asystenci rodziny jadą w teren – w masce i rękawiczkach oraz z płynem dezynfekującym, a jeśli jest potrzebna interwencja – powiadamiają policję.

Niektóre działania z rodziną będą wymagały kontaktu bezpośredniego. Można do nich zaliczyć dostarczenie rodzinom objętym kwarantanną żywności i środków czystości oraz maseczek, gdy nie ma krewnego lub znajomego, który mógłby to zrobić. Do rodzin zawożone są również komputery, drukarki dla dzieci i młodzieży w celu zdalnej nauki oraz paczki z okazji Świąt Wielkiej Nocy lub dożywiania dzieci. Może tego dokonać asystent rodziny, pracownik socjalny lub wolontariusze przy zachowaniu odpowiedniej odległości i zastosowaniu środków ochrony osobistej. Pracownicy pomocowi chodząc po domach, nie mogą stanowić zagrożenia zakażeniem koronawirusem dla podopiecznych, siebie, swoich rodzin i kolegów z pracy.

Należy również wziąć pod uwagę, że długotrwałe zamknięcie się rodziny na małej powierzchni i napięcia związane z przeżywanym zagrożeniem

zakażenia się koronawirusem może stwarzać okazję do kłótni, awantur, znęcania się nad dziećmi, regulowania emocji za pomocą środków psychoaktywnych. Dzieci, które korzystały z posiłków w przedszkolach, szkołach, placówkach wsparcia dziennego, mogą chodzić głodne. Mogą nasilić się objawy różnych zaburzeń, w tym psychicznych zarówno u dorosłych, jak u dzieci, którym została wstrzymana terapia lub mają utrudniony kontakt z lekarzem psychiatrą. Dlatego też kontakt z rodziną, chociaż telefoniczny, jest konieczny, by wyczuć, co w domu dzieje się. Warto poprosić do telefonu dziecko lub nastolatka, chwilę z nim porozmawiać. Tam, gdzie jest to możliwe warto proponować członkom rodziny wideorozmowy. Z kobietami lub dziećmi, gdzie jest podejrzenie, że może wystąpić przemoc, ustalić jakieś hasło, które mogą podać w rozmowie telefonicznej, by dać znać, że w domu źle się dzieje.

W rodzinach, w których istnieje uzasadnione podejrzenie wystąpienia zagrożenia dobra, życia lub zdrowia dzieci, rekomendowane jest zwrócenie się o pomoc np. funkcjonariuszy policji, którzy zweryfikują sytuację tych rodzin. Zgodnie bowiem z *Instrukcjami dotyczącymi postępowania w stanie epidemii i w sytuacji prowadzenia procedury przeciwdziałania przemocy „Niebieskie Karty” oraz trudności opiekuńczo-wychowawczych* szczególną ochroną i bezwzględną koniecznością bieżącego monitorowania sytuacji należy objąć rodziny, w których została wszczęta procedura „Niebieskie Karty” w odniesieniu do dzieci doświadczających przemocy, zwłaszcza mając na względzie fakt, że w związku z zawieszeniem funkcjonowania placówek oświatowych dzieci nie mają obecnie kontaktu z pracownikami szkół/przedszkoli/żłobków. Policja i pracownicy socjalni oraz kuratorzy mają obowiązek systematycznie monitorować stan bezpieczeństwa dzieci, motywować osoby podejrzane o stosowanie przemocy do powstrzymywania się od zachowań przemocowych oraz informować o konsekwencjach czynów przemocowych, o ile to możliwe utrzymywać systematyczne kontakty z osobami ze środowiska dziecka, które mogą mieć wiedzę na temat stanu bezpieczeństwa dziecka, np. babcia, ciocia, sąsiadka. Przy czym kontakty osobiste, jeżeli to możliwe, należy zastąpić np. kontaktami telefonicznymi (jednak biorąc pod uwagę specyfikę problemu, rozmowy prowadzić w ten sposób, aby nie wpływało to na bezpieczeństwo osoby doświadczającej przemocy).

DZIAŁANIA SKIEROWANE DO DZIECI I MŁODZIEŻY

W swojej codziennej pracy, a szczególnie w czasie pandemii asystenci rodziny powinni prowadzić działania skierowane do dzieci i młodzieży. Należą do nich:

- 1) Działania prozdrowotne:
 - a) informowanie, w zależności o wieku dziecka, co to jest koronawirus oraz jak dbać o higienę i zdrowie, zapobiegać zakażeniu,
 - b) omawianie korzyści z przebywania w domu, informowanie o ograniczeniach w przemieszczaniu się w danym czasie poza domem, o obowiązywaniu zakrywania nosa i ust w miejscach publicznych i innych obostrzeniach w związku z pandemią oraz zmian w tym zakresie,
 - c) przekazywanie informacji dotyczących prawidłowych nawyków żywieniowych oraz wzmacnianie ich wdrażania przez dziecko.
- 2) Poradnictwo dla dzieci pokazujące korzyści z jego aktywnego włączania się w życie rodziny:
 - a) towarzyszenie we wspólnym wytworzeniu zasad rodzinnych oraz ich przestrzeganiu,
 - b) motywowanie do wspólnego spędzania czasu wolnego,
 - c) motywowanie do realizowania obowiązków domowych,
 - d) tworzenie i zachęcanie do przestrzegania zasad korzystania z przedmiotów należących do dziecka lub całej rodziny, np. korzystania z komputera.
- 3) Działania wychowawczo-motywuujące stymulujące prawidłowy rozwój emocjonalny dzieci oraz wyrabiające u nich postawy prospołeczne:
 - a) okazywanie dzieciom zainteresowania, akceptacji, troski,
 - b) chwalenie za najdrobniejsze osiągnięcia,
 - c) pomoc w organizacji zdalnego uczenia się,
 - d) wsparcie emocjonalne w i po sytuacjach trudnych, również wynikających z zagrożenia zakażeniem się wirusem czy chorobą członka rodziny,
 - e) wzmacnianie i wspieranie dostosowania się do ustalonych zasad życia rodzinnego dotyczących np. odrabiania zadań domowych, podejmowania obowiązków domowych, właściwego komunikowania się z rodzicami i rodzeństwem,
 - f) pomoc w rozwiązywaniu konfliktów między rodzeństwem.

- 4) Profilaktyka uzależnień:
 - a) edukacja na temat wpływu alkoholu i narkotyków na rozwój organizmu, rozmowy na temat zachowań ryzykownych.
- 5) Działania zaradcze i interwencyjne:
 - a) wideorozmowy lub kontakt telefoniczny z dziećmi w celu rozpoznania atmosfery w domu – ochrona przed zaniedbaniem i przemocą ze strony rodziców w okresie kwarantanny,
 - b) w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu dzieci wymagających czynności zaradczych lub interwencyjnych kontakt z policją i kuratorem sądowym²⁾.

W przypadku choroby rodzica dziecko być może będzie musiało zostać oddane pod opiekę kogoś innego. Asystenci rodziny powinni spytać wczasu rodziców, kto to mógłby być, a pracownicy socjalni i koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej rozpoznać, która rodzina zastępcza jest gotowa przyjąć dzieci pod opiekę. Warto poszukać również rodzin, które mogłyby pełnić funkcję rodzin wspierających.

PODSUMOWANIE

Praca metodą asystowania ma za zadanie dać wsparcie nie tylko informacyjne i instrumentalne, lecz także oparcie osobowe w trudnych sytuacjach. Ma nieść przekonanie, że w kryzysie, w jakim znalazła się osoba, nie pozostaje sama. Asystent rodziny w czasie pandemii powinien być kimś, kto pomoże poszukać członkom rodziny zasobów niezbędnych do pokonania trudności, zademonstruje, jak przechodzić przez różnego rodzaju wprowadzane na bieżąco procedury związane z zagrożeniem epidemiologicznym w instytucjach, zaproponuje nowe sposoby reagowania na codzienne sytuacje. Z kolei należy pamiętać, aby chronić pracownika przed chorobą i koniecznością kwarantanny, gdyż wtedy nie będzie miał kto pomagać.

Asystenci rodziny, pracownicy socjalni, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, opiekunki osób starszych, policjanci, pracownicy oświaty i ochrony zdrowia, psychoterapeuci to zawody społeczne, które stają przed wyzwaniem pomocy osobom i rodzinom w trudnej sytuacji – zagrożeniem

²⁾ Opracowanie własne. Przykładowe sposoby realizacji tych działań są zaproponowane w Krasiejko, 2020.

zakażeniem się wirusem, mogącym wywołać groźną dla zdrowia i życia chorobę. Tylko zespołowo, przy mocy wolontariuszy, darczyńców, ale i właściwego, przemyślanego działania kadry kierowniczej i władz na poziomie samorządowym i centralnym, z zachowaniem ochrony osobistej są w stanie robić to profesjonalnie.

BIBLIOGRAFIA

- Instrukcja dla asystentów rodziny w sytuacji rozpowszechniania się choroby COVID-19* – zalecenia Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przekazane do ośrodków pomocy społecznej przez kolejno Urzędy Wojewódzkie i Prezydentów, Burmistrzów, Wójtów, Starostów.
- Instrukcje dotyczące postępowania w stanie epidemii i w sytuacji prowadzenia procedury przeciwdziałania przemocy „Niebieskie Karty” oraz trudności opiekuńczo-wychowawczych* – zalecenia Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przekazane do ośrodków pomocy społecznej przez kolejno Urzędy Wojewódzkie i Prezydentów, Burmistrzów, Wójtów, Starostów; <https://federacja-socjalnych.pl/index.php/825-bedzie-wywiad-telefoniczny-i-inne-zmiany-w-zwiazku-z-covid-19>, dostęp: 15.04.2020.
- Krasiejko, I. (2013). *Praca socjalna w praktyce asystenta rodziny. Przykład Podejścia Skoncentrowanego na Rozwiązaniach*. Katowice: Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”.
- Krasiejko, I. (2014). Etapy metodycznego działania asystenta z rodziną w ujęciu Podejścia Skoncentrowanego na Rozwiązaniach. *Podlaski Przegląd Społeczny*, 3(21), 19–32.
- Krasiejko, I. (2016). *Asystentura rodziny – rekomendacje metodyczne i organizacyjne*. Warszawa: Wydawnictwo MPiPS.
- Krasiejko, I. (2020). *Asystentura rodziny – rekomendacje metodyczne i organizacyjne. Poradnik na czas pandemii*; pdf, www.osar.com.pl, dostęp: 15.04.2020.

SUPPORT FOR FAMILIES WITH CHILDREN DURING A PANDEMIC – TASKS AND ORGANIZATION OF THE WORK OF FAMILY ASSISTANTS

ABSTRACT

In March 2020, in Poland were introduced regulations to limit the spread of the new SARS-CoV-2. The restrictions apply to the everyday life of people, they refer to maintaining social distance, moving outside home and the functioning of institutions. Many companies and institutions introduced remote work. Trade is moving to online shopping. In the face of these changes, what should the profession of family assistant look like, which has the nature of social service and its work area has usually been the place of residence of the family? The answer to this question is presented in this study. It includes rec-

ommendations on the scope and organization of family assistants' activities during the pandemic.

KEYWORDS: work with family, methodology and organization of work of a family assistant, preventing a family from infection with the SARS-CoV-2